

mini przewodnik

free

+ współrzędne gps

po!skaniezwykla
masa miejsc godnych uwagi

Trasa wycieczki: Najtrudniejsze 7 dni w 3 godziny

czas trwania: 3 godziny, typ: piesza, liczba miejsc: 8, stopień trudności:
bardzo łatwa

wydrukuj i zabierz na wycieczkę!

Opis wycieczki

Westerplatte - początek wojny, heroiczne 7 dni obrony przy nierównych siłach. 6 wartowni-bunkrów, koszary, garstka ludzi przeciwko potężnym siłom Wehrmachtu, wspieranych w powietrzu i na morzu. Dzisiaj, po przebudowie kanału portowego pod koniec lat 50 XX wieku zmienione, żeby nie powiedzieć zniszczone, przebudowane. Cóż, życie toczy się dalej.

Zajeżdżamy na parking na półwyspie - dojazd do Westerplatte jest dość dobrze oznakowany od drogi głównej. Przy parkingu znajduje się wystawa plenerowa - Westerplatte- kurort- bastion- symbol. Możemy obejrzeć fotografie, poczytać o stosunkach międzynarodowych przed wojną.

Wyruszamy w lewo, w stronę Wartowni nr 1. Po drodze mijamy sklepik z pamiątkami, WC, czynne w sezonie. Tu, w pobliżu, znajduje się Cmentarz Obrońców Westerplatte, w miejscu Wartowni nr 5. Nieprzypadkowo, bo tu zginęło najwięcej osób, wartownia najbardziej ucierpiała wskutek ostrzału. Tu sprowadzono prochy majora Sucharskiego, który zmarł w brytyjskim szpitalu w Neapolu w 1946 r na zapalenie otrzewnej. Wartownia nr 1 otwarta jest też w sezonie, od 30 kwietnia. Warto sprawdzić na stronach Muzeum Historycznego Miasta Gdańska (mhmg).

Dalej alejką wyruszamy do ruin Nowych Koszar, a właściwie szkieletu, który pozostał po wojnie i powojennych próbach sowieckich saperów. Widzimy po drodze miejsce po Wartowni nr 2, idziemy alejką w stronę pomnika. Po lewej mijamy tablicę z informacją, że była tu willa oficerska, stare koszary. Dzisiaj te miejsca zarosły drzewa, jak prawie cały półwysp, wczesną wiosną kwitnął tu biały przebiśnieg w pozółkłej trawie. Dochodzimy do wspomnianych ruin koszar. Na dole, w piwnicy widać płytki terakotowe, gniazda karabinów, rozbite schody na górę. Niesamowity pomnik historii. Prawie na przeciwko naszej drogi kolejna wystawa plenerowa, opowiadająca o wybuchu wojny, i o terrorze, jaki wprowadził najeźdźca.

Dalej wyruszamy w stronę pomnika. W drzewach, po lewej, ukryte są resztki Wartowni nr 3. Tylko strop, a pod nim dwie zbrojone izby bojowe. Z dawnej willi kurortu zostały tylko fotografie. Niestety, do środka nie można wejść. Z daleka widać Pomnik Obrońców Wybrzeża, jeden z najcharakterystyczniejszych polskich pomników. Prowadzi do niego wyłożona płytami, równa, wygodna droga. Można wejść po schodkach, obejść pomnik dookoła, popatrzeć na port, latarnie morskie - starą i nową, na panoramę miasta. U stóp pomnika cytaty z homilii Jana Pawła II. Warto się nad nim zastanowić. Westerplatte jest miejscem krwawej, nierównej walki, Westerplatte jest symbolem niezłomności, męstwa, wierności danemu słowu, cech, których coraz bardziej zaczyna w tym świecie brakować.

Program wycieczki

miniprzewodnik

Gdańsk Westerplatte

To, co się działo w Gdańsku w pierwszych dniach II wojny światowej, nie miało zbyt dużego znaczenia militarnego, jednak dla obu walczących narodów były to niezwykle ważne wydarzenia o charakterze propagandowym: Niemcy chcieli jak najszybciej "oczyścić" Gdańsk ze wszelkich śladów polskości, Polacy - pokazać, że skutecznie stawiają opór przeważającym siłom wroga. Już we wrześniu 1939 r. do rangi nieśmiertelnego symbolu urosła obrona polskiej Wojskowej Składnicy Tranzytowej na Westerplatte, niewielkim piaszczystym półwyspie po wschodniej stronie ujścia Wisły - dawnej wyspie, która pierwotnie znajdowała się po zachodniej (niem. West) stronie głównego koryta rzeki.

Twardy opór ok. 200 polskich żołnierzy wzbudził uznanie nawet wśród Niemców, zwłaszcza po tym, jak przekonali się o szokującej dysproporcji sił między walczącymi stronami. Polacy, oprócz zwykłych karabinów i pistoletów, mieli do dyspozycji tylko 3 działa małego kalibru, 4 moździerze i 42 karabiny maszynowe rozmieszczone w 6 żelbetowych schronach i 7 placówkach polowych. Siły niemieckie były co najmniej dziesięciokrotnie większe, nie wspominając o tym, że Westerplatte było również bombardowane z powietrza i ostrzeliwane przez działa z pancernika "Schleswig-Holstein", które jednym celnym pociskiem mogły zniszczyć każde z polskich umocnień. W tej sytuacji tylko świetne dowodzenie, nadzieja na odsiecz i poczucie żołnierskiego obowiązku mogły sprawić, że aż przez 7 dni Westerplatte było dla wielu Polaków symbolem podtrzymującym ich wolę walki z wielokrotnie silniejszym wrogiem.

Przez kilkadziesiąt powojennych lat wydawało się oczywiste, że główną rolę w tym dramacie odegrał bohaterski dowódca WST - mjr Henryk Sucharski. Ostatnio pojawił się jednak szereg poważnych argumentów świadczących o tym, że od 2 IX faktyczne dowodzenie żołnierzami z ręką załamanego psychicznie Sucharskiego przejął jego zastępca kpt. Franciszek Dąbrowski.

Jak na miejsce o tak wyjątkowym znaczeniu w najnowszej historii Polski Westerplatte niestety nie zostało po wojnie odpowiednio zagospodarowane. Wystawiony na jego terenie w 1966 r. monstrualny pomnik trudno uznać za udany. W trakcie "porządkowania" terenu wokół pomnika, jak również rozbudowy nabrzeży portowych, zniszczono większość dobrze zachowanych elementów WST, zatem dzisiaj trudno sobie wyobrazić, jak wyglądało to miejsce we wrześniu 1939 r. Najlepiej zachowanym obiektem bojowym składnicy jest wartownia nr 1 (przeniesiona w 1967 r.), obecnie filia Muzeum Historycznego Miasta Gdańskiego, w której prezentowana jest nader skromna i od dawna nieodnawiana wystawa.

Na tym tle pozytywnie wyróżnia się działalność Stowarzyszenia Rekonstrukcji Historycznej WST na Westerplatte, które w ciągu kilku ostatnich lat doprowadziło do zabezpieczenia przed wandalami ocalałej, zabytkowej placówki "Fort", uruchomienia kolei drezynowej, a przede wszystkim kilka razy w roku organizuje tutaj festyny historyczne z pokazami rekonstrukcyjnymi, które są wyjątkowo godne zobaczenia. Dzięki stowarzyszeniu rozpoczęła się dyskusja nad nowym planem zagospodarowania przestrzennego terenu dawnej składnicy, którego celem ma być zorganizowanie w tym miejscu nowoczesnego Muzeum Obrony Westerplatte - atrakcja turystyczna na wzór istniejącego już Muzeum Powstania Warszawskiego. Członkowie stowarzyszenia wydali również świetny komiks historyczny Westerplatte. Załoga śmierci, który w atrakcyjnej formie przekazuje wiedzę o rzeczywistym przebiegu obrony WST.

54°24'28"N 18°40'15"E | na mapie:A

Gdańsk Latarnia Morska Gdańsk Nowy Port

Latarnia morska została zbudowana w latach 1893-1894. 1 września 1939 r. strzałem z jej okna dano znak żołnierzom zaokrętowanym na pancerniku Schleswig-Holstein do rozpoczęcia ostrzału Westerplatte, na który obrońcy półwyspu odpowiedzieli ogniem. Jeden z pocisków trafił w latarnię, a miejsce trafienia widoczne jest do dziś. W 1984 roku latarnię wyłączono z eksploatacji, a w 2004 r. obiekt został udostępniony dla zwiedzających jako atrakcja turystyczna. 1 kwietnia 2008 na wieży zainstalowano tzw. Kulę Czasu - dawne urządzenie wykorzystywane do ustawiania chronometrów okrętowych.

Miejsce zaproponował: misiek 465

54°24'23"N 18°39'41"E | na mapie:B

Gdańsk Wartownia nr 3

Gdy w 1926 r. półwysep Westerplatte trafił w polskie ręce (wg decyzji Ligi Narodów z 1924 r.), prawie 8 lat później rozpoczęto budowę wartowni i koszar. Przed wojną istniał tu kurort, jedną z willi tego kurortu zaadaptowano na mieszkanie dla podoficerów, a dwie piwnice przekształcono w bunkier, jakim były wartownie.

Urządzono tu dwie izby bojowe (w 1934 r, razem z budową innych wartowni). Każda z tych zbrojonych izb miała dwie strzelnice - jedną do strony północnej, dzięki czemu wraz z wartownią nr 4 zamykała dojsie do basenu amunicyjnego, a z drugiej izby kierowany był ogień spójny z wartownią nr 2, w kierunku brzegu Kanału Portowego, broniąc tu dostępu.

1 września wartownia była także ostrzeliwana z Nowego Portu. Zginął tu strzelec Stefan Jezierski. Wartownia nie była obiektem bezpośredniego szturmu, ale jej położenie też powodowało jej ostrzał, co dla obrońców było dużym wyzwaniem. Obecnie z wartowni pozostały tylko dwie zbrojone piwnice - bez możliwości wstępu do środka, przykryte betonowym stropem.

Wartownia znajduje się za koszarami, Wartownią nr 1 (jest ona w nowym miejscu) i nr 2, która była bliżej nadbrzeża; mijamy jej ruiny w drodze do pomnika.

54°24'23"N 18°40'14"E | na mapie:C

Gdańsk Wartownia nr 1

Warownia nr 1, jedna z 6 warowni, zbudowanych w systemie obronnym Składnicy sw latach 30 XX w. W związku z przebudową i poszerzeniem kanału portowego w 1967 r przeniesiona na obecne miejsce, unikając rozbiórki.

Ogień prowadzony z wartowni ze schronu w piwnicy i z okien miał kluczowe znaczenie w obronie - uniemożliwił Niemcom przedostanie się do centralnej części półwyspu od jego nasady, utrudniał szturm. Mury wartowni, zbudowane z żelbetonu, pomimo intensywnego ostrzału przetrwały. Dowódcą załogi był chor Jan Gryczman. Z ok.15 osobowej załogi zginęli dwaj żołnierze - Zygmunt Zięba i Jan Czywil. Przy wartowni stoją dwie łuski pocisku kaliber 280 mm, takie jakie były na pancerniku Schleswig-Holstein.

Warto wspomnieć, że to jedyny ocalały w całości budynek, jedyna wartownia, która zachowała się do dzisiaj. Wewnątrz znajduje się muzeum z pamiątkami po tamtych czasach: broń, mundury, dawne sprzęty i meble. Dawniej można tu było spotkać ocalałych Westerplaczczyków, którzy spotykali się z młodzieżą, wspominali te trudne czasy. Cóż, dzisiaj już naocznych świadków tej heroicznej obrony nie ma.

Wartownia nr 1 jest najlepiej zachowaną wartownią z 6 zbudowanych na początku lat 30 XX wieku. Pełniła bardzo ważną rolę w obronie składnicy, gdyż ogień prowadzony z okien i piwnicy wartowni uniemożliwił Niemcom wdarcie się na dalszą część półwyspu, utrudniała jego szturm. Mury zbudowano z żelbetonu, pomimo intensywnego ostrzału przetrwały (są na nich do dzisiaj ślady kul).

W 1967 r. wartownie podczas poszerzania nadbrzeża portowego przesunięto bardziej w głąb półwyspu. Była to dość droga i skomplikowana operacja, ale ze względu na wartość historyczną budynku, przeprowadzono ją w 1967 r. Obecnie znajdują się tu pamiątki po Westerplaczczykach-umeblowanie izby, drobiazgi i rzeczy osobiste, broń, elementy mundurów.

Czynne w sezonie od 30 kwietnia. Informacje o zwiedzaniu <http://www.mhmg.pl/oddzial/5/wartownia-nr-1-westerplatte>

54°24'22"N 18°40'34"E | na mapie:D

Gdańsk

Koszary na Westerplatte

Decyzją Ligii Narodów z 1924 r., od 1926 r. półwysep Westerplatte przekazano Polsce na bazę przeładunku broni i amunicji. Znajdował się tu wtedy 88-osobowy oddział, zabezpieczający cały teren Wojskowej Składnicy Tranzytowej, którego skład zmieniano co 6 miesięcy, żeby lepiej zabezpieczyć teren. W latach 1933-34 rozpoczęto budowę czterech wartowni, a potem koszar.

Koszary wybudowano wraz z pozostałymi częściami elementów obrony w 1934 r. Miały być trzonem obrony Westerplatte. Zastosowano bardzo wytrzymałą konstrukcję szkieletowo - żelbetową. W podziemiach były stanowiska dla karabinów maszynowych, dla radiostacji, garaż, stołówka i magazyn żywności, magazyn amunicji, kabina bojowa. Na parterze były izby dla żołnierzy, centrala telefoniczna, centrala szefa kompanii. Na piętrze była kancelaria dowódcy składnicy, izby chorych, pokoje oficerów i podoficerów służby czynnej.

Budynek był nowoczesny- miał obszerne sanitariaty, centralne ogrzewanie. Był zaprojektowany tak, aby dwie górne kondygnacje absorbowały energię wybuchów, pozostawiając załogę bezpieczną w podziemiach. Koszary uległy znacznemu zniszczeniu po nalotach, ale budynek przetrwał tydzień walki. Tuż po wojnie Rosjanie dokonali na terenie koszar prób materiałów wybuchowych i detonacji niewybuchów, co ostatecznie zrujnowało pozostałości powojenne...

54°24'23"N 18°40'18"E | na mapie:E

Gdańsk

Tablica upamiętniająca pobyt papieża Jana Pawła II na Westerplatte

U stóp pomnika, idąc od parkingu znajdujemy tablicę z cytatem z homilii wygłoszonej tu przez naszego rodaka, papieża Jana Pawła II w dniu 12.06.1987 r. Słowa te, skierowane do młodzieży brzmiały : "KAŻDY Z WAS , MŁODZI PRZYJACIELE ZNAJDUJE TEŻ W ŻYCIU JAKIEŚ SWOJE WESTERPLATTE. JAKIŚ PORZĄDEK PRAW I WARTOŚCI KTÓRE TRZEBA UTRZYMAĆ I OBRONIĆ, OBRONIĆ -DLA SIEBIE I DLA INNYCH JAN PAWEŁ II Obecnie, wyryte na kamieniu witają wszystkich odwiedzających to miejsce. Nie trzeba być bardzo religijnym, żeby przyznać, że są to słowa ponadczasowe, skierowanie nie tylko do młodych, ale do każdego z nas.

54°24'23"N 18°40'02"E | na mapie:F

Gdańsk

Pomnik Obrońców Wybrzeża

Pomnik Obrońców Wybrzeża ustawiono 9 października 1966 r. Budowa pomnika trwała 2 lata. Powstał on wg projektu Adama Haupta, Franciszka Duszeńko i Henryka Kitowskiego. Miał przypominać wg niektórych

wyszczerbiony bagniet, wbity w ziemię.

Zbudowano go z 236 granitowych bloków z kamieniołomów w Borowie i Strzegomiu. Pomnik ma wysokość 25 m, u góry przedstawiono na nim postać piechura i marynarza, którzy wspólnie prezentują broń. Poniżej znajdują się napisy z miejscami, w których polscy żołnierze przelewali krew na frontach II wojny światowej. Wśród miejscowości na frontowej ścianie wymieniona jest Dunkierka, Narwik, Gdynia (kosynierzy), Morze Śródziemne, La Manche, Atlantyk, Poczta Polska, Oksywie, Westerplatte. Z boku jest napis "Tym co na morzu". Na dole, pod tym napisem znajduje się płaskorzeźba, przedstawiająca poległych żołnierzy.

Monumentalny pomnik jest ustawiony na Kopcu Obrońców Westerplatte, przez co jest widoczny z daleka. Całość waży podobno 1150 m, a wewnątrz pomnika podobno jest szczyt ze schodami, umożliwiającymi wejście na górę, jak na Statuę Wolności w Nowym Jorku. Pomnik, tak jak Pałac Kultury i Nauki, także budził kontrowersje. Niektórzy piszą, że Westerplaczykom nie spodobał się do końca.

Na pomniku znajduje się też napis "Lenino" i "Studziarki", przez co zarzuca się, że miejsca te z Westerplatte i wybrzeżem nie mają wiele wspólnego, a patrząc na rozmach budowy i wielkość, i - co by nie mówić, niepowtarzalny, charakterystyczny kształt - wg niektórych chodziło o propagandę PRL-owskich wartości. Broń trzymana przez żołnierzy miała przypominać radziecką pepeszę, która powstała dopiero w 1941 r, a napis Poczta Gdańska - jest błędnym określeniem Poczty Polskiej w Gdańsku.

Tyle w zakresie formalnym pomnika. Można jeszcze dodać, że kopiec usypano z ziemi nazbieranej z poszerzenia kanału portowego w 1958 r, a ustawienie pomnika i ta rozbudowa kanału trwale zmieniła wygląd tego półwyspu, w porównaniu z warunkami przed wojną. Czyli zniszczyła pierwotny wygląd Westerplatte. Na pytanie - czy to bagniet wbity w ziemię - twórcy pomnika tłumaczyli - że "elementy poziome symbolizują front obrony, poświęcenie bez granic i męczeństwo, a układ pionowy - to symbol idei zwycięstwa, która przyszła po latach cierpień". Ale tak naprawdę, to chyba jeden z najbardziej charakterystycznych polskich pomników, ustawiony w miejscu, które każde dziecko polskie zna już w szkole podstawowej z lekcji historii.

54°24'24"N 18°40'01"E | na mapie:G

Gdańsk

Cmentarz Obrońców Westerplatte

Inicjatorem powstania Cmentarza Obrońców Westerplatte był zastępca komendanta Składnicy, kapitanowi Franciszek Dąbrowski, który po wojnie, w stopniu komandora podporucznika dowodził kadrą Marynarki Wojennej w Gdańsku. Umiejscowiono ten cmentarz na miejscu wartowni nr 5 nieprzypadkowo, bo po wartowni pozostały ruiny i tu zginęło najwięcej obrońców Westerplatte.

Pierwszy cmentarz zaprojektował inżynier Stefan Jelnicki, a jego budowę rozpoczął Aleksander Kisielewicz. Wtedy umieszczono tu niepełną listę poległych i krzyż z żelbetonu. Za ogrodzenie służyły słupki z łańcuchami. Uroczyste otwarcie z udziałem władz wojskowych odbyło się 29 lipca 1946 r. W 1957 r wymieniono tablicę z listą poległych, a w 1962 r usunięto krzyż i ustawiono w tym miejscu czołg T-34.

Znajdujący się tu krzyż Westerplaczczy przemieśli na cmentarz w Nowym Porcie. Urnę z prochami dowódcy - majora Henryka Sucharskiego, który zmarł w 1946 r w szpitalu w Neapolu złożono tu w 1971 r. 30 sierpnia 1980 r. krzyż powrócił na swoje miejsce. W 1989 r czołg przesunięto w kierunku placówki "Fort", na cmentarzu ustawiono krzyże symbolizujące poległych.

54°24'26"N 18°40'32"E | na mapie:H

Zdjęcia dodane przez (w kolejności): fot. Betix, fot. Betix, krzysztoff, krzysztoff, krzysztoff, krzysztoff, krzysztoff, krzysztoff, krzysztoff

Trasa dodana przez: krzysztoff

Przewodnik wygenerowany w serwisie www.polskaniezwykla.pl. Wszystkie prawa zastrzeżone. Żadna część ani całość Mini przewodnika nie może być reprodukowana ani przetwarzana w sposób elektroniczny, mechaniczny, fotograficzny i inny; nie może być użyta do innej publikacji oraz przechowywana w jakiegokolwiek bazie danych bez pisemnej zgody Administratora serwisu. Copyright © 2007 Polska Niezwykła

Wygenerowano:
środa 23 sierpnia 2017 10:03:58